

RUSIA, BELARUS ȘI ARMELE NUCLEARE: PERICOL REAL SAU PROPAGANDĂ?

DE GRIGORE GUZUN

Președintele Federației Ruse, Vladimir Putin a anunțat pe 25 martie că intenționează să transfere arme nucleare tactice în Belarus până la data de 1 iulie 2023. Transferul reprezintă primul pas al Moscovei de dislocare a armelor nucleare în afara teritoriului Rusiei după prăbușirea Uniunii Sovietice. Potrivit lui Putin, decizia e un răspuns la faptul că guvernul britanic ar fi decis să acorde Ucrainei proiectile pe bază de uraniu sărăcit. Președintele rus le-a clasat ca „arme cu componentă nucleară”¹. În replică, un purtător de cuvânt din cadrul Ministerului Apărării din Marea Britanie a afirmat că „uraniul sărăcit este o componentă standard și nu are nimic de-a face cu armele nucleare”, acuzând astfel Rusia de dezinformare.² În analiza ce urmează, vom examina ce înseamnă transferul acestor bombe atomice pentru Belarus, pentru războiul din Ucraina, dar și pentru Republica Moldova.

DE CE SE BUCURĂ LUKAȘENKA?

Președintele Belarusului Aliaksandr Lukașenka își dorește de mult timp să dețină arme nucleare. Cu mult timp înainte de invazia Rusiei în Ucraina, el și-a exprimat în mod repetat regretul că focoasele sovietice au fost retrase din Belarus în anii '90, numind această decizie „o greșeală cruntă”.³ Lukașenka a văzut armele nucleare ca un element care va forța comunitatea internațională să-l ia în serios. „Dacă am avea aceste

¹ [Помощь Украине от Британии - Путин пугает из-за поставки боеприпасов с обедненным ураном - 24 Канал \(24tv.ua\)](#)

² [Великобритания обвинила Путина во лжи про поставки Украине снарядов с обедненным ураном. Он назвал это «оружием с ядерным компонентом»](#)

³ [Вывод из Беларуси ядерного оружия был жесточайшей ошибкой - Лукашенко](#)

arme, ei ne-ar vorbi altfel”, declara el în 2010⁴. În toamna anului 2021, Lukașenka a anunțat pentru prima dată că este gata să-i ofere lui Vladimir Putin opțiunea de a disloca arme nucleare în Belarus, cel mai probabil ca reacție la protestele în masă care au cuprins Belarusul în anul 2020.

Nu se știe exact numărul de focoase transferate, dar se știe că acestea au ajuns în orașul Asipovici, la 108 kilometri de capitala Minsk. Tot acolo, în 2022, Rusia a furnizat Belarusului lansatoare Iskander (SS-26). „Acestea sunt armele noastre”⁵, “Bombele sunt de trei ori mai puternice decât cele care au fost aruncate deasupra orașelor japoneze Hiroshima și Nagasaki”⁶ anunța cu mare fast Lukașenka. De fapt, transferul armelor pe teritoriul Belarusului nu vine la pachet și cu transferul controlului asupra lor - ele rămân în continuare sub controlul Moscovei. Interesant este și faptul că depozitul se află la 25 de kilometri sud-est de baza militară unde au fost relocați mercenarii grupului Wagner. După eșuarea așa numitului „marș al dreptății” orchestrat de aceștia în Federația Rusă pe 24 iunie, Lukașenko a acceptat „exilul” lor în Belarus. Luând în considerare aceste detalii, unul din motivele pentru care Putin a acceptat mutarea grupului Wagner în Belarus ar putea fi anume securizarea arsenalului nuclear.

Pentru Lukașenka, transferul armelor nucleare rusești în Belarus trebuia să fie o victorie. De multă vreme, el încearcă să convingă belarușii că decizia are ca scop consolidarea securității țării. Argumentul e sperietoarea că Occidentul ar încerca să preia controlul asupra țării, iar Ucraina ar amenința cu posibile atacuri. Potrivit unui sondaj⁷ Chatham House în iunie 2022, circa 80% din populația urbană din Belarus se opunea transferului de arme nucleare rusești în Belarus. Autoritățile belaruse, pe de altă parte, au negat întotdeauna că această decizie este atât de nepopulară. Un alt lucru pe care nu îl spune Lukașenka este faptul că armata rusă a atacat Ucraina și de pe teritoriul Belarusului, iar Ucraina este nevoită să-și întărească apărarea împotriva unui potențial atac din Belarus. Or Lukașenka descrie aceste măsuri defensive drept pregătiri pentru o imaginară invazie ucraineană în Belarus, de unde și „necesitatea” unui scut nuclear. Cu toate acestea, transferul armelor nucleare rusești generează provocări semnificative însuși pentru Lukașenka: serviciile de securitate rusești preiau treptat controlul asupra Belarusului,

⁴ Ibid.

⁵ [Лукашенко заявил о готовности принять стратегическое ядерное оружие — РБК \(rbc.ru\)](#)

⁶ [Беларусь начала получать российское ядерное оружие — Лукашенко | Украинская правда \(pravda.com.ua\)](#)

⁷ [Новое исследование Chatham House: Кто друг, кто враг и нужно ли нам ядерное оружие – REFORM.by](#)

folosind pretextul războiului din Ucraina. Oleksii Danilov, șeful Consiliului de securitate și apărare de la Kîiv, a declarat chiar că Belarusul a devenit „ostaticul nuclear” al Rusiei.⁸

CE URMĂREȘTE RUSIA?

În contextul războiului din Ucraina, pentru Federația Rusă transferul de arme nucleare tactice în Belarus nu are o importanță strategică deosebită. Toate focoasele amplasate în Rusia au deja suficientă rază de acțiune pentru a lovi Ucraina și alte țări europene dacă acestea ar fi lansate din interiorul Rusiei. Mișcarea e mai degrabă încă o tentativă a lui Vladimir Putin de a șantaja statele europene. Acest șantaj nu pare să fi funcționat. Deși Uniunea Europeană a numit acțiunile Moscovei o „amenințare la adresa securității europene”,⁹ reacția internațională la transferul armelor nucleare rusești în Belarus a fost destul de calmă. Opinia generală este că transferul nu schimbă nimic. Secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg s spus că „anunțul președintelui Putin face parte dintr-o retorică nucleară nechibzuită, în care președintele Putin încearcă să împiedice aliații și partenerii NATO să sprijine Ucraina să-și apere propria țară”.¹⁰ Adrienne Watson, purtătorul de cuvânt al Consiliului Național de Securitate American, a declarat că „nu vedem nici un motiv ca SUA să-și ajusteze propria poziție strategică nucleară și nici un indiciu că Rusia se pregătește să le folosească”.¹¹

Din punct de vedere militar, transferul armelor nucleare în Belarus nu aduce avantaje clare Federației Ruse. Aceasta este o mișcare strategică a lui Putin care are două scopuri clare:

- intimidarea și constrângerea statelor europene să nu mai livreze echipament militar Ucrainei, lăsând-o astfel să fie distrusă și ocupată de Putin.
- inducerea unei stări de teamă în rândul publicului larg, cât și în cadrul elitelor occidentale, subliniind pericolul izbucnirii unui conflict nuclear care ar putea duce la distrugerea lumii.

Toate aceste declarații și evenimente au avut loc până la începutul lunii iulie, or data de 1 iulie ca termen pentru transferul focoaselor nucleare nu a fost aleasă întâmplător. Obiectivul lui Putin a fost să trimită un mesaj descurajant aliaților nord-atlantici înainte de summitul NATO din 11-12 iulie la Vilnius. Încă de la începutul războiului în Ucraina,

⁸ [Russia accused of taking Belarus 'nuclear hostage' with deal to station missiles there](#)

⁹ [US: Press remarks by High Representative Josep Borrell after meeting with Secretary of State Antony Blinken | EEAS \(europa.eu\)](#)

¹⁰ [NATO's nuclear posture remains the same, despite Putin's rhetoric - Stoltenberg | Euronews](#)

¹¹ [Does Putin have a case for deploying tactical nukes in Belarus? - Khmer Times](#)

Moscova a apelat la șantajul nuclear pentru a intimida partenerii Ucrainei, dar și de a induce frică în rândul populației. Un exemplu clar este centrala nucleară din Zaporijiea. Aceasta a fost ocupată încă din martie 2022 de către armata rusă și transformată într-o bază militară. Propaganda de la Kremlin încearcă să-i convingă atât pe ruși, cât și pe cetățenii altor state că Ucraina reprezintă sursa pericolului nuclear. Analiza spațiului informațional indică faptul că Rusia desfășoară o operațiune psihologică care implică mass-media controlată, oficiali, diplomați și agenți de influență în străinătate. Din momentul ocupării centralei, Rusia duce o campanie agresivă de acuzare a Ucrainei precum că aceasta ar pregăti un atac împotriva Rusiei. Pentru că această campanie să pară mai reală, rușii au atacat teritoriul centralei, iar apoi au pretins că a fost o provocare a forțelor armate ucrainene. Mai mult, ucrainenii au fost acuzați că ar fi utilizat muniții care își schimbă traiectoria și lovesc de pe teritoriul controlat de ruși.¹² Pe fundalul declarațiilor lui Zelenski despre minarea centralei de către ruși¹³, s-a observat o intensificare a propagandei ruse. Conform acesteia, Ucraina pregătea un atac asupra centralei în a doua jumătate a lunii iunie - începutul lunii iulie 2023. Apogeul a avut loc în perioada 4-5 iulie. Atunci, propagandiștii Kremlinului au trecut direct la distribuirea diferitor scenarii legate de un atac. Aceștia promovau argumente precum că explozia centralei nucleare ar fi fost în avantajul Ucrainei și în mod clar în dezavantajul Rusiei.

Dislocarea armelor nucleare în Belarus, propaganda în jurul centralei zaporijene, amenințările agresive ale lui Dmitri Medvedev și anunțurile frecvente despre gradul de alertă nucleară sau exerciții militare cu tehnică nucleară în Rusia - luate laolaltă - confirmă faptul că Moscova utilizează strategia șantajului nuclear pentru a-și avansa interesele în regiune și pe scena globală. Acesta e și unul din motivele pentru care Rusia își dorește cât mai multe titluri în presa internațională cu menționarea pericolelor nucleare.

CE ÎNSEAMNĂ ASTA PENTRU REPUBLICA MOLDOVA?

Pentru Republica Moldova, armele nucleare tactice transferate în Belarus nu reprezintă un risc la adresa securității. Există cel puțin două motive pentru a susține această ipoteză:

Raza de acțiune limitată: Armele nucleare tactice au o rază de acțiune de 500 de kilometri, în timp ce distanța dintre Chișinău și locația focoaselor este de 900 de kilometri. Aceasta înseamnă că, din punct de vedere tehnic, *focoasele nu pot atinge teritoriul Republicii Moldova*. Astfel, în ceea ce privește raza lor de acțiune, nu există o amenințare directă.

¹² [Ukraine's threat to strike Zaporizhzhia nuclear power plant with drones or missiles real: Russia](#)

¹³ [Zelenskyy accuses Russia of 'radiation blackmail' at Zaporizhzhia | Russia-Ukraine war News | Al Jazeera](#)

Distanța considerabilă: Distanța de 900 de kilometri între Chișinău și locația focoaselor din Belarus poate crea o barieră fizică semnificativă. În cazul unui eventual incident, timpul necesar pentru pregătirea și lansarea focoaselor poate permite statelor învecinate să adopte măsuri preventive sau de răspuns.

E natural ca publicul moldovenesc să reacționeze cu îngrijorare la astfel de știri despre bombe nucleare, mai ales în contextul războiului. Este însă important ca oamenii să primească explicațiile și asigurările necesare că transferul de arme nucleare din Rusia în Belarus nu schimbă semnificativ situația din regiune și nu agravează riscurile de securitate pentru Republica Moldova. Tentativele de a semăna panică în legătură cu acest subiect doar fac jocul Rusiei și nu corespund realității.

FUM FĂRĂ FOC

În lumina celor menționate, este evident că Rusia utilizează șantajul nuclear ca un mecanism puternic de intimidare a altor state. Deși armele nucleare au fost inițial concepute ca o forță de descurajare pentru a preveni conflicte majore, Rusia a redefinit această strategie. A transformat armele nucleare într-un instrument ofensiv de influență asupra agendelor internaționale și a politicii regionale. Propaganda rusă este un factor-cheie în crearea unui climat de insecuritate și incertitudine. Prin răspândirea de informații false și manipulare, Rusia crează o atmosferă în care utilizarea potențială a armelor nucleare pare o opțiune plauzibilă. În acest context, amenințarea cu arme nucleare a fost evident folosită pentru a exercita presiune asupra partenerilor Ucrainei. Transferul de focoase rusești în Belarus, așa cum am arătat, este doar continuarea acestei strategii. Este un pas care nu schimbă situația de securitate din regiune - nici pentru Ucraina, nici pentru Moldova - dar mai degrabă pune presiune psihologică și mediatică pe partenerii Ucrainei.

Utilizarea propagandei și a șantajului nuclear de către Rusia a pus în lumină faptul că puterea nucleară poate fi manipulată pentru a obține influență politică și a impune voința lor asupra altor state. Este esențial ca comunitatea internațională să rămână vigilentă și să coopereze în mod activ pentru a contracara astfel de manevre și pentru a menține pacea și securitatea globală.

